

Het heiligenboek

Polycarpus Tom Zwaenepoel

Over het leven van Polycarpus van Smyrna weten we weinig. Hij is aanvankelijk leerling van de apostel Johannes en vervolgens bisschop van Smyrna (omstreeks 100). Hij geeft onderricht in de door de apostelen overgeleverde 'zuivere' leer en staat in verbinding met Ignatius van Antiochië, met wie hij samenkomt en briefwisseling houdt. Wanneer Polycarpus weigert zijn geloof af te zweren, wordt hij gevangengenomen en tot de vuurdood veroordeeld. Omdat het vuur hem niet verwondt, wordt hij door een dolkstoot gedood. De beschrijving van zijn dood in 155 is de oudste berichtgeving over een martelaarschap en behoort tot de kostbaarste getuigenissen in de heiligenverering. Ze staat beschreven in een brief van de kerk van Smyrna aan een christelijke gemeenschap.

Tijdgenoten zien in Polycarpus een 'rots in de branding'. Zijn streefdoel bestaat erin de jonge gemeenschap samen te houden en te verenigen, ook al zijn er diverse aftastende en uit elkaar strevende tendensen. Hij moedigt zijn gemeenschap aan vast te houden aan het geloof, ook tegen de prijs van het martelaarschap. Zijn provocerende boodschap bestaat uit een positief 'neen'. Dat uit zich in de navolging van

Christus, een christelijke levenswandel en concrete hulp aan de armen. Zijn levensdoel omschrijft hij in zijn brief aan de Filippenzen als volgt: „Oordeel niet, zodat ook jullie niet beoordeeld worden. Vergeef, en ook jullie zal vergeven worden. Wees barmhartig, zodat men zich ook over jullie ontfermt. Met de maat waarmee jullie meten, zal men jullie meten.”

Polycarpus' uitdrukkelijke oproep tot barmhartigheid is ook de rode draad door het pontificaat van de Argentijnse paus. Toen Jorge Mario Bergoglio bisschop werd (1992), koos hij als motto *Miserando atque eligendo* (gekozen door genade). Dat is een zinsnede uit een homilie van de Angelsaksische monnik Beda Venerabilis (672/673-735) over de evangelist Matteüs. Hij was tollenaar, een beroep dat vanwege de zelfverrijking als zondig werd beschouwd. Beda beschrijft hoe Jezus Matteüs koos als discipel omdat Hij door mededogen werd bewogen toen Hij hem zag. De tekst ontroerde Jorge Mario toen hij zeventien jaar was, omdat hij zichzelf zoals Matteüs beschouwde als een zondaar, over wie Christus zich ontfermde (*miserando*) en door Hem is geroepen (*eligendo*). Dat motto staat ook op Bergoglio's pauselijke wapenschild.

Die biografische gegevens verklaren waarom paus Franciscus in zijn gesproken en geschreven teksten zo veel aandacht besteedt aan de zonde, de biecht, de vergiffenis, de barmhartigheid en de genade. Vaak herhaalt hij dat hij een zondaar is en om de twee weken gaat biechten. Hij beklemtoont niet enkel dat iedere gelovige God geregeld vergiffenis moet vragen voor zijn zonden, maar hij verzekert ook dat God iedereen en alles vergeeft, niemand verlaat of vergeet. Voor de paus is het sacrament van de verzoening allereerst een 'sacrament van de genezing', want het goede is altijd sterker dan het kwaad. Dat leidt tot de enige 'dogmatische zekerheid' die hij heeft, namelijk dat God aanwezig is in het leven van iedere persoon. Voor Franciscus is de „sterkste boodschap van de Heer” de barmhartigheid van God (homilie, 17 maart 2013), die niets anders is dan de „vreugde van de vergiffenis” (angelus, 15 september 2013). Enkel zo kunnen de mens en de wereld worden gered van de zonde en het kwaad.

Ook Polycarpus' oproep om de medemens niet te veroordelen, herhaal paus Franciscus geregeld. Niemand heeft het recht een oordeel te vellen over een andere, louter op basis van oppervlakkigheden of uiterlijkhe-

den. In iedere mens schuilt een kiem van goedheid. Pas als men aandacht heeft voor het goede, zal men het echte geluk vinden. Een onbetaalbaar geluk dat niet op zoek gaat naar het hebben of de uiterlijke schijn, maar naar de diepere kern van het zijn.

In de schilderkunst wordt de heilige Polycarpus vaak afgebeeld als bisschop. Zijn attributen zijn het pallium en een boek. Hij geldt als de patroonheilige tegen oorpijn.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheden van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

24 november, 19.05 uur, Canvas. In het reportagemagazine *CheckPoint* de documentaire *Behind the Altar* uit 2017 van de Britse historicus John Dickie over seksueel misbruik door priesters. Hoe pakte de Kerk dat vóór paus Franciscus aan?

24 november, 22.15 uur, Canvas. In *Cinema Canvas* de Britse biografische film *Philomena* uit 2013, gebaseerd op het waargebeurde verhaal van de zwangere tiener Philomena Lee die door haar vader naar een katholiek opvangtehuis voor ongehuwde moeders wordt gestuurd en uiteindelijk haar zoontje Anthony op driejarige leeftijd moet afstaan voor adoptie.

25 november, 23 uur, Canvas. *The Magdalene Sisters*, Brits-Iers op getuigenissen gebaseerd drama uit 2002 over vier vrouwen die wegens „liederlijk gedrag” in een klooster van de zogenoemde Magdalenazusters terechtkomen en er lichamelijk en geestelijk worden mishandeld.

26 november, 22.30 uur, één. Eerste aflevering van de driedelige miniserie *Joanna Lumley's India*, waarin de bekende Britse actrice door haar geboorteland India trekt, op zoek naar haar familiegeschiedenis.

De vrome kudde

Uiteraard Ingezonden door Lucy Dendoncker

Twee vriendinnen ontmoeten elkaar na jaren.

– Jouw man een arts? Ik ben getrouwd met een archeoloog.

– En zijn jullie gelukkig?

– Ja hoor, ontzettend gelukkig. Hoe ouder ik word, hoe boeiender mijn man me vindt.

Logisch Ingezonden door Raymond Alardot

Op school moet Jantje bij de juf komen. Zij zegt vermanend:

– Jantje, jouw opstel over je hond is precies hetzelfde als het opstel van je broer! Wat heb je daarop te zeggen?

Antwoordt Jantje:

– Natuurlijk, het is dan ook dezelfde hond.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven · Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

mededelen	↘	kortom	↘	stoot	passage	↘	bevel aan een hond	↘	planten
↙		1					3		
VN-organisatie		griezellig		onroerend goed	▶		september (afk.)		zuilengang
↙			▼				schutsluis	▶	7
fiasco	elektrische eenheid		bouwland	aanslag op ijzer	▶		8		
↙			▼				paardenbox		zangvogel
knappelig		familie lid		luchtweegandoening	▶		▼		
↙			▼				4	reeks	deel v.d. Bijbel
atomaire massa-eenheid				5	naaigerei	▶		2	
inwendig orgaan	▶					opsomming	▶		

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DEPUZZELAAR®

© De Puzzelaar

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---